

<< lo floc >> 203

gener-març 2013

any XXXIV, 4,00 euros

Viatge a les arrels de Guinjoan

Joan Guinjoan: reflexions
d'un compositor

Guinjoan íntim,
íntim Guinjoan

revista del Centre d'Estudis Riudomenecs Arnau de Palomar

quadern de divulgació cultural

Joan Guinjoan: xiquet tossut de R

Josep Miquel Martí Rom, president del Centre Miró de Mont-roig i biògraf de Joan Guinjoan

“En aquest llibre hi ha les vivències de Joan Guinjoan, però també, i amb molt detall, la vida a Riudoms; la quotidiana amb els seus conreus i treballs, i la de les festes”

Escoltant l'Anton Marc Caparó Pujol i la Maria Eugènia Perea Virgili en les seves presentacions a l'Institut Joan Guinjoan de Riudoms (20 de gener) i a la Biblioteca de Catalunya (20 de febrer) sobre els seus diumenges al matí (de gener de 2010 a maig de 2012) al pis del compositor del carrer de Pàdua de Barcelona, parant l'orella a les seves vivències més riudomenques, em va dur a les sessions que amb el meu company (de tants llibres) Juan Manuel García Ferrer vàrem fer en el mateix pis aquell llunyà 1997. Fou l'origen d'un llibre i un documental. Continuant amb aquesta col·lecció de personatges de la cultura catalana, el 2010 vàrem treballar amb un altre músic, el Josep Maria Mestres Quadreny, bon amic de Guinjoan. Van assaborir dos vessants de la música contemporània. Mentre que a Guinjoan la composició era una prolongació de la seva etapa de pianista bevent dels clàssics per aventurar-se en camins de la

modernitat, per a Mestres Quadreny era una elucubració més teòrica i intel·lectual. Dos camins.

“Els meus orígens són a Riudoms...”, començava Joan Guinjoan en la nostra llarga entrevista. No podia ser d'una altra manera, sempre ha estat orgullós del seu poble. Jo també sento Riudoms a prop. El meu pare era de Mont-roig, de cal Panadero, dels Martí del cinema; i un cosí de la meva mare es va casar a ca l'Eloi, el Josep Ferratges amb la Maria Teresa Cruset. Ara llegint el llibre de l'Anton Marc i la Maria Eugènia m'han vingut a la memòria, com les magdalenes de Proust, aquell plat de menjar blanc que ens donaven els parents després de la processó del Divendres Sant, o el ball a l'estiu a Sant Antoni i la passejada per la Fira de l'avellana. Ho he retrobat a bastament perquè en aquest magnífic llibre que ara s'ha publicat hi ha les vivències de Joan Guinjoan, però també, i amb molt detall, la vida a Riudoms; la quotidiana

(encara és) un riudoms

amb els seus conreus i treballs, i la de les festes (caràcter religiós).

En aquest llibre hi trobem fonamentalment el Guinjoan afable i proper. M'imagino que deuria dir als autors: "què voleu que us digui (de la meua vida)?" Es l'hereu de cal Gebel·lí, del carrer Major número 17 i amb alguns trossos de terra, com el del mas del Barriac, on hi sojornaven a l'estiu.

El llibre podria ser una crònica de Riudoms dels anys trenta a cinquanta. Des dels milicians que cremaven esglésies i feien maldats a tot allò que feia olor de missa, fins a la revenja dels nacionals que arrabassaven les llibertats i enviaven els vençuts més significats al Castell de Pilats, a Tarragona. Alguns, cametes ajudeu-me, varen poder escapar a França. I la missa major dels diumenges amb els falangistes amb la camisa blava i els carlins amb la boina vermella. "A Riudoms, tomaques i processons"; Guinjoan explica amb detall com era aquell

Rosa Fernández, Joan Guinjoan i Rosa Montalt a la Biblioteca de Catalunya, el 20 de febrer, durant la presentació del Quadern de divulgació cultural número 27.
Foto: Mateu Salvat Papió.

«lo floc» 1

poble profundament carlí i religiós; ell mateix va anar a aquells curssets de cristiandat a Creixell que se'n deien *de colors*. Deien que hi podien anar de tots els colors, blaus i rojos. Aquest context franquista, comú a d'altres indrets, està conreat amb crestalls propis, riudomens.

“Sempre Riudoms i sempre treballant. Ja ha passat els vuitanta i té una munió de projectes per endavant. El Joan continua amb la seva mala salut de ferro; sempre se'n surt”

Guinjoan viu subtilment en aquest entorn social (a Riudoms i a Barcelona). Però, quan surt a fora,

albira altres aires i tindrà com a amic l'Ernest Lluch, aquell ministre socialista assassinat per ETA. El Joan sabia que venia de pagès, que havia de treballar dur, de conrear durament les partitures. Sols l'interessaven aquells capitostos del franquisme o aquella aristocràcia de París per continuar amb la seva carrera musical. “Prou feina tenia amb la música”, ens diu.

En el llibre també hi ha aquells jocs de la canalla, com el de les boles o les bandes de lladres pels canyars... i algun carxot quan feies alguna trastada. També anar a joca a caçar merles, menjar la mona al castell d'Escornalbou el Dilluns de Pasqua... fins que a mig setembre arribaven les avellanes, que era el que donava els quartos per viure.

Tot d'una, als catorze anys, Guinjoan agafa un petit acordió d'un parent i es posa a tocar. Aviat li compraren un acordió amb el qual, d'oïda, tocà els ballables del moment. Com quan anaven a mar a l'agost, a passar uns dies a Vilafortuny, després de la Fira (Sant Llorenç). Escornalbou i Vilafortuny, eren les dues excursions dels riudomens d'anys enrere.

Va començar a estudiar solfeig al mateix poble. Més tard, dues tardes a la setmana, amb bicicleta a Reus a aprendre piano. La resta de dies, treballar al camp i tocar el piano amb “una voluntat terrible... com una mula”. El Joan ens explica quan tocava el piano a les obres de teatre del centre de l'Acció catòlica, o quan

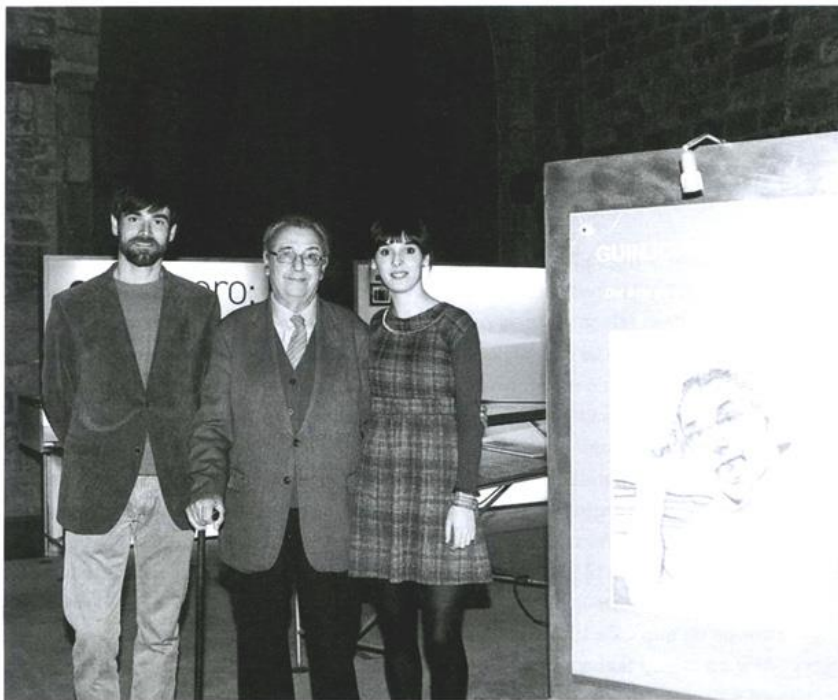
Rosa Fernández, Joan Guinjoan, Rosa Montalt, Maria Eugènia Perea i Anton Marc Caparó a la Biblioteca de Catalunya.
Foto: Mateu Salvat Papió.

s'estava a casa assajant hores i hores "amb el meu nyigui-nyigui" i que de tant en tant canviava a *El gitano señorito* una famosa cançó de moda, per accontentar els treballadors de la fusteria del costat. Algun concert a Riudoms i a Reus, i, el 1952, amb vint-i-un anys, cap a Barcelona. I d'aquí al món. No seria un hereu escampa, un bala perduda, com temia el seu pare. De tant en tant rebria un cistellet de verdura de Riudoms mentre cotitzava a la Seguretat Social a l'apartat de "payasos, brujos y artistas" a les actuacions en revetlles i festes. A París coneix la Monique Gispert, filla d'un riudomenc (el Pepet Cranxet) que marxà per no haver d'anar a la guerra d'Àfrica. El llibre continua repassant la llarga i reeixida trajectòria del nostre Guinjoan. Sempre hi haurà un record per Riudoms.

A més de repassar amb detall la seva relació amb el seu poble, el llibre relata alguns referents musicals riudomencs de la música de Guinjoan. Des de la cançó *Non, non* de quan s'anava a adorar el nen Jesús, el toc de corneta dels armats del Divendres Sant, el "bruuuum" dels aiguats de la riera de Maspujols (a tocar del Mas del Barriac), les campanes de l'església i el seu toc de difunts o (també) el xiscle de les gavines dels pinars de Vilafortuny. Ho trobem en algunes de les seves obres musicals. És Riudoms, és la vida de pagès.

Sempre Riudoms i sempre treballant. Ja ha passat els vuitanta i té una munió de projectes per endavant.

L'exposició "Joan Guinjoan, ara i aquí" estigué oberta del 9 de gener al 10 de març a la Biblioteca de Catalunya. Foto: Mateu Salvat Papió.

El Joan continua amb la seva mala salut de ferro; sempre se'n surt.

Coi! Em fa gràcia veure'm citat en el llibre quan el Joan parla de quan li vaig fer conèixer de primera mà els paisatges de Miró a Mont-roig.

"Jo era tossut" diu el Joan, suposo que com deuen ser els autors d'aquest magnífic llibre, l'Anton Marc Caparó (de cal Toi) i la Maria Eugènia Perea (de cal Vellaneta, per part de mare). El llibre els ha costat tres anys de feina. Felicitacions! »